

Új termékek, új technológiák

Nagy teljesítményű, sugárzással térhálósított poliamidok

A német Dimelika Plast Compamid GmbH. PA6 és PA66 termékcsaládját sugárzással térhálósítható műszaki műanyagokkal bővítette. Ezzel az eljárással ugyanis az olcsóbb műanyagfélések gyengébb műszaki tulajdonságai olyan mértékben javulnak, hogy alkalmassá válnak a drága és bonyolult feldolgozást igénylő fémek, illetve fémötvözetek, valamint a nagy teljesítményű műszaki műanyagok helyettesítésére. A nagy energiájú sugárzás hatására a hőre lágyuló műanyagok térhálósodnak, a molekulaláncok kémiaiilag összekapcsolódnak, aminek eredményeként hő- és mechanikai igénybevételekkel szemben stabil szerkezetek jönnek létre. Az eljárással nagy hőállóságú (akár 350 °C-ig), extrém magas hőalaktartóságú anyagok jönnek létre, amelyek olyan jó villamos és mechanikai tulajdonságokkal rendelkeznek, hogy műszaki jellemzőik alapján összehasonlíthatók a hőre keményedő műanyagokkal, illetve a nagy teljesítményű műszaki műanyagokkal.

Az üvegszállal erősített hőre lágyuló műanyagok fizikai és termikus tulajdonságai a sugárzás következményeként még tovább javulnak. A jobb műszaki jellemzők nem kizárólag a polimermátrix térhálósodására vezethetők vissza, hanem a szál-mátrix közötti tapadás erősödésére is.

A sugárzással térhálósítható *Compamid* PA6 és PA66 kompaundok térhálósítást segítő adalékokat is tartalmaznak, így a készterméket gyártó cég feldolgozásra kész granulátumhoz jut. Az adalékok a feldolgozást nem befolyásolják, nincs szükség sem a szerszám, sem a feldolgozási paraméterek módosítására. A formaadás (fröccsöntés, extrudálás, fúvás) után a terméket külön lépésben, erre specializálódott cégeknél besugározzák, mielőtt azt utómegmunkálásra vagy közvetlenül a végfelhasználóhoz szállítják. Az egyes műveletekre specializálódott cégek olajozott együttműködése lehetővé teszi, hogy a térhálós műanyagok alkalmazása tovább bővüljön a villamos- és gépiparban, valamint a járműiparban és az építészetben.

P. M.

Polyamide für die Strahlung = K-Zeitung, 44. k. 1–2. sz. 2013. p. 24.
www.dimelikaplast.de

Poliamidporok szelektív lézerszinterezéshez

A Solvay Engineering Plastics PA6-porból szelektív lézerszinterezésre (SLS) alkalmas poliamid 6 porokat fejlesztett ki *Sinterline* márkanéven. Az *SLS technológiával összetett formadarabok gyors szinterezése valósítható meg. A Sinterline* porral bevont szerkezetek hőállósága és merevsége összevethető a PA6-ból fröccsöntött termékekével.

www.quattroplast.hu

A Solution F/E2R a gyors prototípusgyártás egyik vezető cége levegőbeszívó csövet (*l. ábra*) és fékfolyadék-tartályokat készített *Sinterline* porból SLS eljárással. Az alkatrészeket szabadidős járművekbe építik. A közeljövőre tervezett termékek között szerepel a napenergiával hajtott repülőgép műszerfalához szükséges alkatrészek elkészítése Sinterlinből.

Más prototípusgyártó cégek is – például az LLS Laser Sinter Service GmbH – komoly érdeklődést tanúsítanak a *Sinterline* porok iránt, mivel ezekkel ellenálló és kiváló minőségű felület állítható elő.

P.M.

Polyamid fürs Sintern= K-Zeitung, 44. k. 1–2. sz. 2013. p. 24., www.solvay.com

Műanyagok alkalmazása a kerékpárokban

A kis fajlagos sűrűségű szén-szál- és üveg-szál-erősítésű *Grivory G* márkanévű poliamidok rendkívül merevek, valamint a fémekhez hasonlóan szilárdak, ezért alkalmazhatók a nagy igénybevételnek kitett szabadidő- és sporteszközökhöz. A BMC Switzerland AG (Bicycle Manufacturing Company) a kerékpár-váz egyes elemeit összekötő, ill. rögzítő karmantyúk gyártásához bevizsgálta néhány Grivory alapanyag tulajdonságait. A *Grivory GC-4H* és a *GVL-6H* típusok szilárdsága, megfelelő mértékű rezgés csillapítása, valamint a kerékpár-vázhoz szerelhetősége lehetővé tette ezen kompozitok alkalmazását. A tervezők a vázrészek összekapcsolását két félkagyló formájú karmantyúval oldották meg (*l. ábra*).

Az új felépítésű kerékpár-vázrendszert a különféle laborvizsgálatokon kívül profi sportolókon is tesztelték. Az új elemeket tartalmazó kerékpár a 2011. évi Tour de France versenyen jól vizsgázott.

A vázrendszerbe beépített poliamid csatlakozóelemek kiváló mechanikai tulajdonságai, csekély csúszási hajlamuk és szívóosságuk alapján az újfajta kerékpárok megfelelnek azoknak a magas szintű követelményeknek, amelyeket az élsportolók a biztonságos és eredményes kerékpározás érdekében a "bringájuktól" elvárnak.

P. M.

Kunststoffe im Fahrrad= K-Zeitung, 44. k. 1–2. sz. 2013. p. 24.

Fém helyett poliamid tartószerkezet a tetőre helyezett napelemekhez

A Goldbeck Solar cég a BASF és az Ensinger műanyag-feldolgozó céggel közösen a lapostetőkön alkalmazott napelemtáblákhoz a szerelést megkönnyítő, modulokból álló tartószerkezetet fejlesztett ki poliamidból. Az új alkatrészt az *Ultramid* család egyik erősített típusából készítik, amelyet az eddig acélból és alumíniumból gyártott alkatrészek helyett alkalmaznak. Az új konstrukció a kereskedelemben *Sunolution* néven már kapható. Előnye, hogy könnyű, szerelése egyszerű és nem veszélyezteti a tetőszerkezet épségét, vízzáró képességét. A hőre lágyuló műanyagból fröccsöntött elemek lehetővé teszik a kábelcsatlakozók kialakítását, a vízelvezetést és egyéb funkciók beépítését.

A nagy üvegszáltartalmú *Ultramid* jól alkalmazható kültéri körülmények között:

- 80 °C-on csak igen csekély a kúszása,
- –30 °C-ig hidegálló, megfelelő a szívóossága és a merevsége,
- időjárás-állósága kiváló,
- az ISO 4892-2 Zykl.1 szabvány szerint 20 éves élettartama valószínűsíthető.

A *Sunolution* konstrukciót a BASF *Ultrasim* számítógépes modelljével hó- és szélterhelésre is megvizsgálták. A kapott eredmények alapján az új napelemtábla megfelelt a tetőre rögzítés szempontjából is.

A műanyag tartószerkezet egy lépéssel közelebb viszi a fogyasztókat ahhoz, hogy gazdasági szempontból is megtérülő napelemekhez jussanak.

Kaum Metall unter der Solarzelle = K-Zeitung, 44. k. 1–2. sz. 2013. p. 24.

P. M.

Vékony fólia napelem beágyazásához

Egy akkreditált vizsgálóintézet mérései szerint a Heliatek GmbH által gyártott szerves napelemek cellahatékonysága 12%, ami új világrekordnak számít. Az új technológia során a szerves napelemeket vékony poliészterfóliára gőzölik. A végeredmény egy olyan papírvékonyágú energiaforrás, amelyet akár ablakba vagy homlokzatba be lehet építeni.

A hajlékony műanyag fóliára helyezett vékonyrétegű napelemekkel is új világrekordot ért el a svájci Anyagvizsgáló és Kutató Intézet (Schweizer Eidgenössischen Materialprüfung- und Forschungsanstalt). Az ún. CIGS (réz-indium-gallium-diszelenid) félvezetőket a műanyag fóliára tekercsből tekercsre eljárással költséghatékonyan tudják gyártani. Ezeknek az elemeknek a cellahatékonysága 20,4%, ami meghaladja az üvegre szerelt napelemek hatékonyságát.

K-Zeitung, 44. k. 1–2 sz. 2013. p. 13.

O. S.

Fém helyettesítésére kifejlesztett újfajta poliamidok

Intelligens megoldásokkal (az alapanyag, a konstrukció és a megfelelő feldolgozástechnika összekapcsolása) még sok területen helyettesíthetők a fémek műanyagokkal. A BASF a K'2013 kiállításon kétféle fémhelyettesítésre alkalmas, részben aromás poliamidféleséget (*Ultramid D3EG10 FC Aqua* és *Ultramid D3EG12 HMG*) mutatott be.

Az FC (Food Contact, étel-miszerrel érintkező) felirattal jelölt *D3EG10 FC Aqua* típusnak kiváló a vegyszer- és hidrolízisállósága, ivóvízzel és étel-miszerekkel érintkező termékek (pl. vízóráházak) gyártására alkalmazható (l. ábra).

Ultramid D3EG12 HMG típus a *HMG (High Modulus Grade)* jelzésnek megfelelően kimagaslóak a mechanikai tulajdonságai, például *E-modulusa meghaladja a 20000 MPa értéket*. 60% üvegszálat tartalmaz, ennek ellenére a belőle készült termékek felülete kifogástalan. Alkalmas pl. irodaszékek, golyós zárószelepek gyártásához.

P. M.

Wasserzähler, Kugelventile und Möbel = K-Zeitung, 44. k. 16. sz. 2013. p. 21.

Feldolgozást könnyítő mesterkeverék

A feldolgozók szívesen fogadják azokat az új anyagokat, amelyek a feldolgozás körülményeit javítják, pl. alacsonyabb hőmérséklet, rövidebb ciklusidő. A német Graf Advanced Polymers GmbH most *Flow Improver* néven egy új mesterkeverékkel jelentkezett, amely csökkenti a feldolgozás (fröccsöntés, extrudálás és fűvás) hőmérsékletét és a darab lehűlését is gyorsítja, amivel rövidül a ciklusidő. A hatás eléréséhez 3–5% adalékot szükséges az alapanyaghoz keverni. Az étel-miszeriparban engedélyezett *Flow Improver*-t a gyártó elsősorban csomagolószerek gyártásához ajánlja.

O. S.

Kunststoffe, 103. k. 6. sz. p. 77.

Vékonyabb, olcsóbb sztreccsfólia

Az ExxonMobil Chemical Co. (USA) belgiumi gyárában az eddig használt 100 µm vastag kétrétegű (kívül: Exceed mPE, belül: Nexxstar EVA) sztreccsfólia helyett vékonyabb háromrétegűt fejlesztettek ki. A 90 µm vastag fólia külső rétege Exceed mPE-LLD-ből belső rétege 85% EVA+15% Vistamaxx PBE kompaundból készül. Ez utóbbi anyag is az Exxon fejlesztése: metallocén katalizátorral gyártott propilén-etilén speciális elasztomer.

O. S.

Plastics Technology, www.pt-online.com, 2013. március.